

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH260014
NAZWA OBSZARU Dolina Bobrzy

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH260014	Powrót

1.3. Nazwa obszaru

Dolina Bobrzy

1.4. Data opracowania 2009-02	1.5. Data aktualizacji 2025-01

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres: Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail: kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2009-10
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2012-01
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	2023-05
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	rozp. MKiŚ z dn. 27 marca 2023 r. w spr. soo Dolina Bobrzy (PLH260014)

Wyjaśnienia:	Powiększenie pow. - 11.2019 r.

2. POŁOŻENIE OBSZARU

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

[Powrót](#)

Długość geograficzna
20.5203

Szerokość geograficzna
50.903

2.2. Powierzchnia [ha]:
618.22

2.3. Obszar morski [%]
0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2   Nazwa regionu

PL33	Świętokrzyskie

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0
%)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

[Powrót](#)

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
2330			9.7		M	C	C	C	C
3150			0.12		M	B	C	B	C
3270			0.01		M	D			
6120			30.92		M	B	C	B	B
6210			0.58		M	B	C	C	C
6410			1.78		G	C	C	C	C
6430			0.29		M	C	C	C	C
6510			43.21		M	C	C	C	C
7140			3.22		G	B	C	B	B
9170			49.47		G	B	C	C	B
91E0			9.04		M	C	C	C	C
9110			5.74		G	C	C	C	C

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).

- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunki					Populacja na obszarze					Ocena obszaru				
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
P	4068	Adenophora lilifolia			p	3	25	i		M	C	B	C	B
M	1337	Castor fiber			p				P	M	C	B	C	C
F	1149	Cobitis taenia			p				R	M	D			
F	2484	Eudontomyzon mariae			p				R	DD	D			
I	1065	Euphydryas aurinia			p				V	DD	C	C	B	C
F	1096	Lampetra planeri			p				R	M	D			
M	1355	Lutra lutra			p				P	M	D			
I	1060	Lycaena dispar			p				C	DD	C	B	C	C
I	1037	Ophiogomphus cecilia			p				C	DD	C	C	C	C
P	1477	Pulsatilla patens	Yes		p	1	1	i	V	G	D			

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego

Pokrycie [%]

N10	50.88
N19	0.23
N23	3.69
N17	21.81
N12	23.39
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Dolina Bobrzy położona jest w centralnej części województwa świętokrzyskiego, w powiecie kieleckim, w na terenie gmin: Piekoszów, Miedziana Góra, Strawczyn i miasta Kielce. Według fizycznogeograficznego podziału Polski obszar znajduje się w obrębie makroregionu Wyżyna Kielecka, mezoregionu Góry Świętokrzyskie. Niewielkim fragmentem zachodzi również na makroregion Wyżyna Przedborska – mezoregion Wzgórza Łopuszańskie. Zgodnie z ujęciem geobotanicznym obszar położony jest w obrębie Krainy Świętokrzyskiej, w Okręgu Łysogórskim. Dolina rzeki stanowi ważny korytarz ekologiczny, jest najdłuższym dopływem Czarnej Nidy. Ochroną w formie obszaru Natura 2000 objęty został środkowy odcinek doliny rzeki Bobrzy wraz z ujściem Sufragańca oraz przylegające od wschodu części wzniesień Pasma Kadzielniańskiego (Stokowa Góra, Góra Marmurek, Góra Brusznia). Teren ostoi charakteryzuje się dość znacznym zróżnicowaniem krajobrazu, zwłaszcza w południowo-wschodniej części obszaru z wzniesieniami Pasma Kadzielniańskiego. W szacie roślinnej obszaru dominują zbiorowiska półnaturalne – łąkowe i murawowe. Sama rzeka w znacznej mierze nosi ślady uregulowania, jednak miejscami zachowały się małe starorzecza. W dolinie występują niewielkie fragmenty zbiorowisk łągowych. Lasy nie pokrywają większych powierzchni i zlokalizowane są głównie na pasmach wzniesień. Są to w przeważającej części sztuczne sośniny i bory mieszane z bardzo bogatym runem. Zbiorowiska te fragmentarycznie występują na siedliskach świetlistej dąbrowy i grądu. W przeszłości m.in. na Górze Bruszni wydobywano rudy srebra i ołowiu czego pozostałością są liczne ślady wyrobisk, zapadliska i zagłębienia. U podnóża Stokowej Góry występują źródła szczelinowokrasowe.

4.2. Jakość i znaczenie

W obszarze stwierdzono występowanie kilkunastu typów siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. Są to:

2330 Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi (*Corynephorus*, *Agrostis*). Jest to zbiorowisko muraw szczytlichowych wykształconych na luźnych piaskach, nieużytkach porolnych oraz na skrajach suchych lasów sosnowych. Specyficzną fizjonomię i strukturę nadają siedlisku niskie, kseromorficzne, kępowe trawy, tworzące luźne skupienia. Gatunkiem charakterystycznym i dominującym jest w nich gęstokępkowa trawa o sztydlastych liściach - szczytlichy siwa *Corynephorus canescens*. Pomiędzy kępkami szczytlichy rosną drobne rośliny jednoroczne, które giną wczesnym latem: wiosówka pospolita *Erophila verna*, sporek wiosenny *Spergula morisonii*, chroszcz nagołodygowy *Teesdalea nudicaulis*, przetacznik *Dillena Veronica dillanii*, nicennica drobna *Filago minima* oraz piaskolubne byliny: czerwica trwała *Scleranthus perennis* i jasioniec piaskowy *Jasione montana*, a także mech płonnik włosisty *Polytrichum piliferum*. W obszarze w trakcie prac nad projektem planu zadań ochronnych zaobserwowano kolejne stadia sukcesji ponieważ wzrasta udział kserotermicznych traw, takich jak m.in: kostrzewa owcza *Festuca ovina*, kostrzewa czerwona *F. rubra*, strzęplica sina *Koeleria glauca*, pojawia się także, charakterystyczna dla siedlisk piaszczystych, macierzanka piaskowa *Thymus serpyllum*. Siedlisko występuje w południowej części obszaru, na wypłaszczeniu pomiędzy Górą Bruszną a Białogonem w granicach miasta Kielce. W trakcie opracowywania projektu planu zadań ochronnych stwierdzono dobrze zachowane płyty siedliska w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru, co było jedną z przyczyn powiększenia obszaru Natura 2000 w 2019 r. Obecnie zajmują one powierzchnię ok. 10 ha. W trakcie prac nad planem reprezentatywność siedliska w obszarze oceniono na C. W siedlisku występują gatunki charakterystyczne, jednak z uwagi na brak użytkowania następuje sukcesja. Powierzchnia względna – C, ponieważ powierzchnia pokryta przez siedlisko w obszarze w stosunku do całkowitej powierzchni pokrytej przez ten typ siedliska w kraju wynosi poniżej 2%. Stan zachowania – C, z uwagi na postępującą sukcesję. Ocena ogólna – C oparta jest na podstawie oceny reprezentatywności, powierzchni względnej oraz stanu zachowania siedliska w obszarze.

3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion* występują w południowej części obszaru. Zgodnie z dokumentacją do projektu planu zadań ochronnych jest to 5 niewielkich oczek wodnych o łącznej powierzchni ok. 0,1 ha. Są one wykształcone typowo, jednak zaobserwowano niekorzystne przemiany z racji na ich niewielką powierzchnię i położenie w bliskości osiedli ludzkich, czego skutkiem jest obecność odpadów z gospodarstw domowych i zasypywanie zbiorników wodnych. Reprezentatywność siedliska w obszarze oceniono na B. W siedlisku występują gatunki charakterystyczne, które z uwagi na niewielkie powierzchnie zbiorników i niski poziom wody w rzece podlegają zarastaniu. Powierzchnia względna – C, ponieważ powierzchnia pokryta przez siedlisko w obszarze w stosunku do całkowitej powierzchni pokrytej przez ten typ siedliska w kraju wynosi poniżej 2%. Stan zachowania – B, z uwagi na zdegradowany stopień zachowania struktury i funkcji siedliska. Ocena ogólna – C oparta jest na podstawie oceny reprezentatywności, powierzchni względnej oraz stanu zachowania siedliska w obszarze.

*6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*) – siedlisko priorytetowe występuje w południowej części obszaru pomiędzy Górami Brusznia i Machnowicą. Zgodnie z dokumentacją do projektu planu zadań ochronnych, po uwzględnieniu korekty granic obszaru zajmują powierzchnię ok. 30 ha. Skupione są w kilkunastu płatach wykształconych na gruntach porolnych. Charakteryzują się typową kombinacją gatunków kserotermicznych i napiaskowych, w tym wielu rzadkich i zagrożonych, stąd reprezentatywność oceniono na B. Siedlisko zostało uznane za kluczowe dla ostoi. Powierzchnia względna – C, ponieważ powierzchnia pokryta przez siedlisko w obszarze w stosunku do całkowitej powierzchni pokrytej przez ten typ siedliska w kraju wynosi poniżej 2%. Stan zachowania – B, z uwagi na stopień zachowania struktury i funkcji siedliska. Ocena ogólna – B oparta jest na podstawie oceny reprezentatywności, powierzchni względnej oraz stanu zachowania siedliska w obszarze.

6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*) to ciepłolubne zbiorowiska trawiaste o charakterze stepowym, których występowanie uwarunkowane jest warunkami klimatycznymi, glebowymi i orograficznymi. W obszarze stwierdzono jeden niewielki płat o powierzchni ponad 0,5 ha, położony na południowo-zachodnim zboczu Góry Stokowej. Gatunkami charakterystycznymi dla tych zbiorowisk są: aster gawędka *Aster amellus*, dzwonek syberyjski *Campanula sibirica*, pszeniec różowy *Melampyrum arvense*, turzycza niska *Carex humilis*, lebiodka pospolita *Origanum vulgare*, czyściec prosty *Stachys recta*, czyścica storzyszek *Clinopodium vulgare*, kłosownica pierzasta *Brachypodium pinnatum*. Udział gatunków charakterystycznych jest niewielki dlatego reprezentatywność oceniono na C. Powierzchnia względna – C, ponieważ powierzchnia pokryta przez siedlisko w obszarze w stosunku do całkowitej powierzchni pokrytej przez ten typ siedliska w kraju wynosi poniżej 2%. Stan zachowania – C, z uwagi na niski stopień zachowania struktury i funkcji siedliska. Ocena ogólna – C oparta jest na podstawie oceny reprezentatywności, powierzchni względnej oraz stanu zachowania siedliska w obszarze.

6410 Zmienneowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*) - w 2019 r. w ramach uzupełnienia stanu wiedzy stwierdzono sześć stanowisk tego siedliska w obszarze. Łączna powierzchnia siedliska w ostoi wynosi ponad 1,5 ha a ich wielkość waha się od 0,05 ha do 1,1 ha. Płaty są rozproszone po obszarze, nie wykazują koncentracji w którymkolwiek rejonie. Zajmują one niewielkie powierzchnie pomiędzy łąkami ostrożeńiowymi, łąkami śmiałkowymi, ziołoroślami i szuwarami trzcinowymi oraz wielkoturzycowymi. Łąki trzęślicowe w obszarze reprezentują zespół *Selino-Molinietum ceruleae* łąka olszewinkowo-trzęślicowa, natomiast pod względem składu i bogactwa gatunkowego są silnie zróżnicowane. Poczynając od bardzo bogatych pod względem florystycznym łąk, w obrębie których występuje cała gama taksonów typowych dla tego siedliska, po płaty w których gatunki tego typu występują pojedynczo. Spośród gatunków charakterystycznych dla łąk trzęślicowych, najczęściej notowano bukvicę zwyczajną *Betonica officinalis*, czarcikęsa łąkowego *Succisa pratensis* i olszewnika kminkolistnego *Selinum carvifolia*. Reprezentatywność siedliska oceniono na C. Większość płatów siedliska charakteryzuje się dominacją gatunków typowych dla łąk trzęślicowych, jednak bardzo zróżnicowanych pod względem udziału gatunków charakterystycznych. Powierzchnia względna posiada ocenę C ponieważ stosunek powierzchni pokrytej przez siedlisko w analizowanym obszarze w stosunku do całkowitej powierzchni pokrytej przez ten typ siedliska w obrębie terytorium państwa, wynosi poniżej 2%. Stan zachowania siedliska oceniono na C, co oznacza że stopień zachowania struktury i funkcji siedliska jest średni lub zdegradowany, płaty siedliska odznaczają się średnio zachowaną strukturą (III stopień zachowania struktury), dobrymi perspektywami zachowania funkcji (II stopień) oraz możliwością odtworzenia (utrzymania powierzchni siedliska) przy średnim nakładzie środków (II stopień). Ocena ogólna na podstawie oceny reprezentatywności, powierzchni względnej oraz stanu zachowania nadano ocenę

ogólną C.

6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*) zgodnie z dokumentacją do planu zadań ochronnych, w obszarze występują na krótkich odcinkach wydłuż brzegu rzeki, głównie w części środkowej i północnej. Mają postać wąskich płątów, rozwijających się przy korycie Bobrzy, zbudowanych przede wszystkim przez rośliny czepne, m.in. kielisznik zaroślowy *Calystegia sepium*, rdestówka zaroślowa *Fallopia dumetorum*, chmiel zwyczajny *Humulus lupulus*, przytulia czepna *Galium aparine*. Głównym czynnikiem warunkującym tworzenie się takiej roślinności jest duża wilgotność podłoża, dostęp do światła oraz kamienistość podłoża i rzeźba terenu. Tworzą charakterystyczne zbiorowiska welonowe – wąskie okrajki roślin czepnych pomiędzy nadrzeczными szuwarami, a zaroślami wiklinowymi oraz łęgami wierzbowymi. Częstym komponentem jest także pokrzywa, a z gatunków obcego pochodzenia – kolczurka klapowana *Echinocystis lobata*. Reprezentatywność oceniono na C. Powierzchnia względna – C, ponieważ powierzchnia pokryta przez siedlisko w obszarze w stosunku do całkowitej powierzchni pokrytej przez ten typ siedliska w kraju wynosi poniżej 2%. Stan zachowania – C, z uwagi na niski stopień zachowania struktury i funkcji siedliska. Ocena ogólna – C oparta jest na podstawie oceny reprezentatywności, powierzchni względnej oraz stanu zachowania siedliska w obszarze.

6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) - antropogeniczne zbiorowiska użytków zielonych na żyznych, świeżych glebach mineralnych bez śladów zabagnienia. Siedlisko to powstało po wycięciu lasów liściastych i zagospodarowania tych terenów, jako łąki kośne. Są one bogate florystycznie i wysoko produktywne. Dominującymi gatunkami w runi są miękkolistne trawy darniowe, wśród których przeważa rajgras wyniosły *Arrhenatherum elatius*, kupkówka pospolita *Dactylis glomerata* i kłosówka wełnista *Holcus lanatus*. Trawom towarzyszy liczna grupa gatunków dwuliściennych, np.: krwawnik pospolity *Achillea millefolium*, chaber łąkowy *Centaurea jacea*, przytulia pospolita *Galium mollugo*, bodziszek łąkowy *Geranium pratense*, barszcz zwyczajny *Heracleum sphondylium*, świerzbnica polna *Knautia arvensis*, groszek łąkowy *Lathyrus pratensis*, biedrzynek mniejszy *Pimpinella saxifraga*, jaskier ostry *Ranunculus acris*, jaskier rozłogowy *R. repens*, szczaw zwyczajny *Rumex acetosa*, szczaw rozpięchły *R. thyrsiflorus*, mniszek lekarski *Taraxacum officinale*, kozibród łąkowy *Tragopogon pratensis*, koniczyna biała *Trifolium repens*, koniczyna łąkowa *T. pratensis*, czy wyka ptasia *Vicia cracca*. Zgodnie z dokumentacją planu zadań ochronnych dolina Bobrzy charakteryzowała się dawniej (połowa XX wieku, a nawet początek XXI w.) rozległymi kompleksami łąk ekstensywnie uprawianych. Obecnie bardziej rozległe płąty siedliska występują jedynie w środkowej części ostoi. W związku z zaniechaniem użytkowania, obserwuje się fragmentację siedliska i przekształcanie w zbiorowiska z dominacją śmiałka darniowego *Deschampsia caespitosa*. Skutkiem odchodzenia od uprawy jest sukcesja wtórna – zarastanie przez wierzby i olsze. Udział gatunków charakterystycznych jest niewielki dlatego reprezentatywność oceniono na C. Powierzchnia względna – C, ponieważ powierzchnia pokryta przez siedlisko w obszarze w stosunku do całkowitej powierzchni pokrytej przez ten typ siedliska w kraju wynosi poniżej 2%. Stan zachowania – C, z uwagi na niski stopień zachowania struktury i funkcji siedliska. Ocena ogólna – C oparta jest na podstawie oceny reprezentatywności, powierzchni względnej oraz stanu zachowania siedliska w obszarze.

7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria-Caricetea nigrae*). Na terenie ostoi, zgodnie z dokumentacją planu zadań ochronnych siedlisko występuje w postaci dwóch płątów w śródleśnej enklawie, w północno-zachodniej części Lasu Bugajskiego. Torfowisko należy do typu torfowisk topogenicznych, zasilanych głównie wodą z zasobów gruntowych. Łącznie zajmuje powierzchnię powyżej 3 ha. Siedlisko należy do siedlisk kluczowych w ostoi. Wykształcone jest w typowy sposób, z właściwym składem gatunkowym: wełnianką wąskolistną *Eriophorum angustifolium*, przygielką białą *Rhynchospora alba*, turzycą dzióbkowatą *Carex rostrata*, turzycą nitkowatą *C. lasiocarpa* oraz roślinami dwuliściennymi: siedmiopalcznikiem błotnym *Comarum palustre*, bobrkiem trójlistkowym *Menyanthes trifoliata*. Reprezentowane jest przez kilka typowych zespołów roślinnych przenikających się mozaikowo. Reprezentatywność siedliska oceniono na B. Powierzchnia względna – C, ponieważ powierzchnia pokryta przez siedlisko w obszarze w stosunku do całkowitej powierzchni pokrytej przez ten typ siedliska w kraju wynosi poniżej 2%. Stan zachowania – B, z uwagi na dobry stopień zachowania struktury i funkcji siedliska m.in. na skutek wykonanych w ostatnim czasie działań ochronnych oraz właściwe uwodnienie. Ocena ogólna – B oparta jest na podstawie oceny reprezentatywności, powierzchni względnej oraz stanu zachowania siedliska w obszarze

9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum* i *Tilio-Carpinetum*) zgodnie z

wykonanym w 2019 r. uzupełnieniem stanu wiedzy, występuje na powierzchni prawie 50 ha. Wykształciło się na górach Stokowej, Marmurek i Bruszni w postaci dwóch sąsiadujących ze sobą płatów. Siedlisko w obszarze ma zniekształconą kombinację gatunków charakterystycznych spowodowaną dużym udziałem sosny zwyczajnej *Pinus sylvestris*, buka pospolitego *Fagus sylvatica* i jodły pospolitej *Abies alba* co wynika z prowadzonych zabiegów gospodarczych - nasadzeń gatunkami niezgodnymi z siedliskiem. Stwierdzono także występowanie inwazyjnej nawłoci późnej *Solidago gigantea* oraz maliny właściwej *Rubus idaeus* - w lukach i prześwietleniach spowodowanych użytkowaniem rębnym drzewostanu. Mimo, iż grądy w ostoi mają zaburzoną strukturę i skład gatunkowy, charakteryzują się dużym udziałem roślin chronionych i zagrożonych. Jest to swoista postać grądu występująca na wpienianych skałach. Pokrycie i struktura gatunkowa mchów jest właściwa, odpowiedni wydaje się także stopień uwodnienia siedliska, dlatego reprezentatywność oceniono na B. Powierzchnia względna – C, ponieważ powierzchnia pokryta przez siedlisko w obszarze w stosunku do całkowitej powierzchni pokrytej przez ten typ siedliska w kraju wynosi poniżej 2%. Stan zachowania – C, z uwagi zaburzoną strukturę i funkcję siedliska. Ocena ogólna – B oparta jest na podstawie oceny reprezentatywności, powierzchni względnej oraz stanu zachowania siedliska w obszarze.

*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe) zgodnie z dokumentacją do projektu planu zadań ochronnych występują w Dolinie Bobrzy w niewielu miejscach, najwięcej jest ich w południowej części ostoi. Mają postać niewielkich oczek, rozmieszczonych wzdłuż koryta rzeki. Z racji na ograniczoną powierzchnię i stan wykształcenia - brak wielu gatunków charakterystycznych, obecność gatunków inwazyjnych, ich wartość przyrodnicza siedliska jest niska. Reprezentatywność oceniono na C. Powierzchnia względna – C, ponieważ powierzchnia pokryta przez siedlisko w obszarze w stosunku do całkowitej powierzchni pokrytej przez ten typ siedliska w kraju wynosi poniżej 2%. Stan zachowania – C. Ocena ogólna – C oparta jest na podstawie oceny reprezentatywności, powierzchni względnej oraz stanu zachowania siedliska w obszarze.

*91I0 Ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti-petraeae*) - zgodnie z wykonanym uzupełnieniem stanu wiedzy siedlisko na terenie obszaru reprezentują cztery płyty o łącznej powierzchni 5,74 ha. Występują one na południowym, wschodnim i północnym zboczu góry Bruszni, na szczycie i zachodnim zboczu góry Marmurek oraz na południowych, zachodnich i północno-zachodnich zboczach góry Stokowej. Są to płyty zespołu *Potentilla albae-Quercetum* świetlista dąbrowa, z drzewostanem zdominowanym przez sosnę zwyczajną *Pinus sylvestris*. Jest to wynik dawnej, gospodarki leśnej, kiedy to na siedliskach lasów świeżych i lasów mieszanych świeżych wprowadzano nasadzenia sosnowe. Obecnie gatunki z rodzaju *Quercus* w ciepłolubnej dąbrowie na terenie Doliny Bobrzy występują jedynie domieszkowo, w drugim piętrze drzewostanu oraz w formie podrostu i nalotu. Pomimo niewłaściwego składu gatunkowego drzewostanu, w runie nadal utrzymują się liczne gatunki ciepłolubne i typowe dla tego siedliska. Spośród nich najczęściej notowano: klinopodium pospolite *Clinopodium vulgare*, groszek czerniejący *Lathyrus niger*, miodownik melisowaty *Melittis melissophyllum*, ciemiężyk białokwiatowy *Vincetoxicum hirundinaria*, kłosownica pierzasta *Brachypodium pinnatum*. Znacznie rzadziej notowano pięciornik biały *Potentilla alba*, dziurawiec skąpolistny *Hypericum montanum* i gorysz siny *Peucedanum cervaria*. Płyty siedliska podlegają procesowi zarastania i sukcesji wtórnej w kierunku grądu subkontynentalnego. W związku z tym procesem znaczna część dawnej powierzchni siedliska, uległa przekształceniu w las grądowy. Reprezentatywność siedliska w obszarze oceniono na C, ponieważ jest to zniekształcona postać świetlistej dąbrowy *Potentilla albae-Quercetum*. Powierzchnia względna siedliska posiada ocenę C ponieważ stosunek powierzchni pokrytej przez siedlisko w analizowanym obszarze w stosunku do całkowitej powierzchni pokrytej przez ten typ siedliska w obrębie terytorium państwa, wynosi poniżej 2%. Stan zachowania C - siedlisko 91I0 odznacza się średnio zachowaną strukturą i średnimi perspektywami zachowania funkcji oraz możliwością utrzymania powierzchni siedliska przy średnim nakładzie środków. Na podstawie oceny reprezentatywności, powierzchni względnej oraz stanu zachowania ocena ogólna to również C, czyli znacząca.

3270 Zalewane muliste brzegi rzek - w trakcie prac nad projektem planu zadań ochronnych w 2011 r. stwierdzono, że siedlisko wykształcone jest marginalnie. Stopień jego reprezentatywności oceniono na D. Rzeki występujące w ostoi są niewielkie i siedlisko nie wykształca się lub występuje na małych powierzchniach (zaledwie kilka metrów), w postaci płatów o słabo zaznaczonej strukturze. Udział gatunków typowych dla mulistych brzegów rzek jest absolutnie znikomy. Brak jest odpowiednich warunków do poprawy stanu zachowania siedliska, polepszenia wskaźników struktury i funkcji.

W trakcie przeprowadzonych w 2019 r. badań terenowych w ramach uzupełnienia stanu wiedzy, nie

stwierdzono siedliska, które kwalifikowałyby się jako siedlisko przyrodnicze 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranuncion fluitantis*. Wskazywanie płatów siedliska na etapie proponowania obszaru wynikało z innego niż obecnie ujmowania tego siedliska w metodykach. Obecnie za siedlisko uznawane są tylko takie zbiorowiska, w których występują włosieniczniki (z wyjątkiem włosienicznika krążkolistnego *Batrachium circinatum*). Wcześniej stosowana była metodyka, wg której za siedlisko 3260 uznawano wszystkie fragmenty rzek o właściwej morfologii dna i hydrologii, i niekoniecznie uzależnione to było obecnością włosieniczników. Dolina Bobrzy na wielu odcinkach spełnia kryteria rzeki włosienicznikowej, ma kamienisto, piaszczyste dno; wartki nurt i liczne zakola (meandry), obecne są gatunki takie jak: rzęśl długoszyjkowa *Callitriche cophocarpa*, rzęśl hakowata *Callitriche hamulata*, zdrojek wodny *Fontinalis antipyretica*, brak jest jednak włosieniczników. Z uwagi na poprawność metodyczną zawnioskowano o usunięcie siedliska z przedmiotów ochrony z uwagi na pierwotny błąd naukowy.

W obszarze stwierdzono także występowanie następujących gatunków:

4068 dzwonecznik wonny *Adenophora liliifolia* zgodnie z danymi literaturowymi z lat 80 i 90 ubiegłego wieku występował na trzech stanowiskach w obszarze – na Górze Bruszni i Górze Stokowej i Górze Marmurek. W 2011 r. w trakcie prac na projekcie planu zadań ochronnych, gatunek nie został odnaleziony. W latach 2013 i 2017 prowadzony był Państwowy Monitoring Środowiska Monitoring Przyrody na jednym stanowisku w obszarze. W pierwszym badaniu odnaleziono 70 kęp z czego 14 było generatywnych, w kolejnym tylko 3 kępy, wszystkie generatywne. W latach 2010-2015 na obszarze południowo-zachodniej części Gór Świętokrzyskich prowadzone były badania dotyczące gatunku - odnaleziono 25 kęp na jednym stanowisku. W trakcie przeprowadzonego w 2018 r. uzupełnienia stanu wiedzy stwierdzono występowanie 12 rozproszonych kęp dzwonecznika wonnego na jednym stanowisku. Kategorię liczebności określono na bardzo rzadkie (V). Ocena ogólna – C (znacząca). Wielkość populacji określono na podstawie danych z kilku lat i szacuje się ją na 3-25 osobników, co stanowi mniej niż 1% populacji tego gatunku w kraju, dlatego populację w obszarze oceniono na C. Stan zachowania B – dobry, każda z występujących w obszarze kęp składała się z jednego pędu. Stan zdrowotny osobników oceniono jako właściwy - nie zauważono uszkodzeń ani chorób pasożytniczych. Natomiast stan siedliska na skutek nadmiernego zwarcia warstwy drzew i krzewów pogarsza się, nie są zapewnione właściwe warunki świetlne niezbędne dla właściwego wzrostu i rozwoju dzwonecznika. Warunki odtworzenia są możliwe przy średnim nakładzie środków. Izolacja – C, populacja nieizolowana w obrębie obszaru występowania.

1065 przeplatka aurinia *Euphydryas aurinia* w trakcie prac nad projektem planu zadań ochronnych została odnaleziona na dwóch stanowiskach położonych w środkowej części obszaru – w okolicach msc. Porzecze. Jednak w dokumentacji nie podano liczebności populacji a jedynie opisano warunki w jakich znajduje się siedlisko gatunku. Liczebność populacji nie była także znana w momencie zgłaszania obszaru Natura 2000 do sieci, dlatego też wskazano jedynie typ populacji – osiadła oraz podano, iż gatunek jest bardzo rzadki w obszarze. Ocena ogólna C - znacząca, wynika z pozostałych ocen tj.: oceny populacji, która stanowi poniżej 1% populacji krajowej – ocena C, stanu zachowania siedliska – ocena C, co wynika z negatywnych zmian w siedlisku gatunku spowodowanych sukcesją, eutrofizacją i zmianami stosunków wodnych; na odcinku Porzecze-Bugaj wzdłuż lewego brzegu rzeki usytuowany jest wał przeciwpowodziowy, który powoduje brak możliwości naturalnego wylewania rzeki i osuszenie tych terenów natomiast siedlisko gatunku jest w znacznej mierze uzależnione o ruchów wody gruncie. Mimo znacznego uwilgotnienia łąk w obszarze w 2011 r. siedlisko zanika, zaobserwowano intensywny rozrost trzciny i innych bagiennych gatunków. Możliwość odtworzenia naturalnych zalewów jest trudna i kosztochłonna. Izolacja B – gatunek nie jest izolowany – w sąsiednich obszarach Natura 2000 również jest stwierdzany.

1060 czerwończyk nieparek *Lycaena dispar* - Gatunek ten w trakcie prac nad projektem planu zadań ochronnych został odnaleziony na łąkach w dolinie Bobrzy na odcinku od Porzecza do Nałęczowa. Jest liczny i szeroko rozpowszechniony w obszarze, zasiedla ekstensywnie użytkowane łąki i obrzeża zarastających rowów na całej długości doliny. Dane te wynikają z silniejszego uwilgotnienia łąk w okresie opracowywania dokumentacji do projektu planu zadań ochronnych. Gatunek w 2011 r. wykryty na wielu nowych stanowiskach, zwiększył zasięg występowania i liczebność w obszarze w stosunku do danych z 2008r. Niemniej jednak w dokumentacji nie podano liczebności, dlatego też nie było możliwości wprowadzenia danych w tym zakresie do SDF. Podano jedynie typ populacji – osiadła oraz wskazano na powszechne występowanie gatunku w obszarze – C. Ocena ogólna C - znacząca, wynika z pozostałych ocen tj.: oceny populacji, która stanowi poniżej 1% populacji krajowej – ocena C, stanu zachowania siedliska

– dobry B; z uwagi na zwiększone uwilgotnienie łąk w obszarze, w okresie kiedy opracowywana była dokumentacja do planu zadań ochronnych, większy był udział różnych gatunków szczawiu, na których żerują gąsienice tego motyla. Mimo, iż siedlisko w ostatnim czasie zarasta są elementy w dobrym stanie zachowania. Izolacja C – gatunek nie jest izolowany w obrębie rozległego obszaru występowania.

1037 trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia* w trakcie prac nad dokumentacją do planu zadań ochronnych nie została odnaleziona, w 2020 r. wykonano uzupełnienie stanu wiedzy na podstawie, którego stwierdzono, że w obszarze występuje nieliczna populacja gatunku. Odnaleziono 21 osobników lub wylinek na 6 stanowiskach równomiernie rozłożonych wzdłuż rzeki Bobrzy. Z uwagi, że są to dane tylko z jednego roku nie można było określić liczebności minimalnej i maksymalnej w obszarze. Dodatkowo rok, w którym prowadzono inwentaryzację był to nietypowy – na początku brak pokrywy śnieżnej, a więc i brak roztopów, potem długa i zimna wiosna, wreszcie duże opady i wylewy rzeki w drugiej połowie czerwca oraz na początku lipca. Określono jedynie typ populacji: C – gatunek powszechny w obszarze. Populację oceniono na C – stanowi poniżej 1% populacji krajowej. Nadano ocenę C w polach: Stan zachowania i ocena ogólna z uwagi na zły stan siedliska. W niewielkiej odległości od koryta rzeki występuje linia zabudowy mieszkalnej. Wzdłuż niej w wielu miejscach brzeg został wzmocniony przed podmywaniem betonowymi płytami oraz oponami, które z czasem uległy erozji i wymyciu. Mieszkańcy tych terenów na własną rękę starają się regulować rzekę, poprzez zapory, progi spiętrzające, zasypywanie zakoli rzeki, usypywanie wałów z materiałów do tego nie przeznaczonych itp. Ponadto zdarzają się punktowe odprowadzenia zanieczyszczeń. Izolację określono na C ponieważ populacja nie jest izolowana w obrębie rozległego obszaru występowania.

Stanowiska gatunku 1337 bóbr europejski *Castor fiber* rozmieszczone są wzdłuż rzeki Bobrzy w całym obszarze Natura 2000. Jego siedlisko - koryto rzeczne wraz z nadrzeczными zadrzewieniami jest dobrze zachowane. W trakcie prac nad dokumentacją do planu zadań ochronnych nie zaobserwowano bezpośrednich zagrożeń dla gatunku i jego siedliska. W poprzednich latach rozbierane były tamy bobrów na wysokości miejscowości Bugaj, jednak świeże ślady żerowania stwierdzone na tym terenie wskazują na stałą obecność gatunku. Gatunek ekspansywny, nie wymaga prowadzenia ochrony czynnej. Z uwagi na brak danych o dokładnej liczebności określono jedynie typ populacji: P – gatunek obecny w obszarze. Populację oceniono na C – stanowi poniżej 1% populacji krajowej. Nadano ocenę B w polu Stan zachowania z uwagi na stan siedliska. Izolację określono na C ponieważ populacja nie jest izolowana w obrębie rozległego obszaru występowania. Ocena ogólna C- jest wypadkową z pozostałych ocen.

1096 minóg strumieniowy *Lampetra planeri* - trakcie opracowywania dokumentacji do planu zadań ochronnych nie potwierdzono obecności gatunku, w związku z tym w 2020 r. wykonano uzupełnienie stanu wiedzy. Na całym odcinku rzeki w obszarze Natura 2000, na 11 stanowiskach przeprowadzono odłowy ichtiofauny mające na celu określenie stanu ochrony przedmiotu ochrony. Ze względu na bardzo niski stan wód przeprowadzono odłowy metodą brodzenia. Wykonywano je brodząc w różnych strefach cieku poszukując gatunku w najbardziej właściwych dla niego mikrosiedliskach. Podczas badań nie stwierdzono gatunku, nie wykluczono także jego występowania w obszarze. Odnaleziony został natomiast gatunek 2484 minóg ukraiński *Eudontomyzon mariae* – 5 osobników na 4 stanowiskach. Także w Raporcie z badań monitoringowych ryb, minogów i raków występujących w rzekach miasta Kielce, opracowany dla urzędu Miasta Kielce w 2010 r. podawano informację o obecności gatunku minóg ukraiński a nie wykazano minoga strumieniowego. Na tej podstawie można przyjąć, że gatunek 1096 był omyłkowo wykazany jako przedmiot ochrony w obszarze. Z uwagi, na fakt że nie można wykluczyć jego pojawiania się w obszarze zawnioskowano o usunięcie z przedmiotów ochrony a pozostawienie z oceną D – populacja nieznacząca. W związku z zaobserwowaniem na kilku stanowiskach gatunku 2484 minóg ukraiński *Eudontomyzon mariae* zawnioskowano również o dodanie go do SDF z oceną D.

1149 koza *Cobitis taenia*. Gatunek ten zgłoszony był jako przedmiot ochrony na podstawie danych literaturowych. W trakcie opracowywania dokumentacji do projektu planu zadań ochronnych nie został odnaleziony. Nie odnaleziono go także w trakcie uzupełniania stanu wiedzy w 2020 r. Wykazany był na jednym stanowisku w obszarze w Raporcie z badań monitoringowych ryb, minogów i raków występujących w rzekach miasta Kielce, opracowanym dla urzędu Miasta Kielce w 2010 r. Można na tej podstawie przyjąć, że występuje w rzece Bobrzy, jednak w liczebności znacznie poniżej populacji krajowej. Dlatego zawnioskowano o usunięcie z przedmiotów ochrony a pozostawienie z oceną D – populacja nieznacząca.

1355 wydra *Lutra lutra* - w trakcie prac nad dokumentacją do planu zadań ochronnych zaobserwowano

jedynie ślady żerowania wzdłuż koryta rzeki Bobrzy. W 2020 r. wykonano uzupełnienie stanu wiedzy, w trakcie którego stwierdzono obecność nor i ślady bytowania. Jednak linia brzegowa rzeki tylko miejscami ma charakter mogący sprzyjać kryjóvkom wydry. Znajdująca się w niedalekiej odległości zabudowa mieszkaniowa oraz umocnienia brzegu tworzą barierę migracyjną. Szczególnie widoczne jest to na odcinku od miejscowości Bugaj do Górek Szczukowskich. Wzmacnianie brzegów różnymi materiałami powoduje, że nie nadają się one do zasiedlania przez wydrę. Podobnie sytuacja wygląda tam, gdzie mieszkańcy na własną rękę wykonali zapory, progi spiętrzające, zasypywali niektóre zakola rzeki czy usypali wały z materiałów do tego nie przeznaczonych. W tych miejscach rzeka straciła swój naturalny charakter. Dodatkowo zmiany klimatyczne i mała ilość opadów wpływają niekorzystnie na miejsca rozrodu płazów stanowiących ważny element w diecie wydry. Brak opadów wiosną ma szczególne znaczenie, gdy w okresie zimy brak jest opadów śniegu i deszczu lub gdy ich stan jest bardzo niski. Przekłada się to również na poziom wody w samej rzece, a przy jej niskim stanie tak biomasa ryb, jak i zróżnicowanie gatunkowe ichtiofauny nie jest w stanie utrzymać poziomu wystarczającego do zabezpieczenia bazy pokarmowej dla wydry, a jest ona kluczowym elementem dla stanu siedliska. Mimo niekorzystnych warunków wydra występuje w obszarze, szczególnie w miejscach, gdzie rzeka zachowała swój naturalny charakter, jednak w liczebności znacznie poniżej populacji krajowej. Dlatego zawnioskowano o usunięcie z przedmiotów ochrony a pozostawienie z oceną D – populacja nieznacząca.

Na etapie proponowania obszaru Natura 2000 gatunek 1166 traszka grzebieniasta *Triturus cristatus* (*Triturus cristatus cristatus*) był wskazany w SDF jako przedmiot ochrony. Dane te oparto na artykułach dotyczących całej doliny Bobrzy. W jednym z artykułów dotyczących fauny doliny Bobrzy podano stanowisko z okolic Bolechowic, miejscowości położonej na południe od obszaru, w innym odniesiono się do terenów rzeki Sufraganiec, które obecnie znajdują się poza obszarem Natura 2000. W 2011 r. w trakcie opracowywania dokumentacji do planu zadań ochronnych nie odnaleziono gatunku, w 2020 r. wykonano inwentaryzację w ramach uzupełnienia stanu wiedzy, w trakcie której poszukiwano potencjalnych stanowisk traszki grzebieniastej. Wytypowano jedynie trzy potencjalne miejsca występowania - niewielkie, stałe zbiorniki wodne – starorzecze, staw oraz głęboki rów. Gatunku nie odnaleziono mimo, iż obecne były inne płazy. Biorąc pod uwagę, że gatunku nie udało się potwierdzić w obszarze na przestrzeni kilku lat włączenie go do przedmiotów ochrony należy uznać za błąd pierwotny. Zawnioskowano o usunięcie z przedmiotów ochrony.

1477 sasanka otwarta *Pulsatilla patens* była znana z kilku stanowisk w obszarze. Przy wyznaczaniu obszaru oparto się na danych literaturowych pochodzących z lat 80 ubiegłego wieku. W trakcie prac nad planem zadań ochronnych nie odnaleziono gatunku. Ostatnie doniesienia o potwierdzeniu jego obecności pochodzą z artykułu z 2018 r. Odnaleziono wtedy pojedyncze osobniki na dwóch stanowiskach w południowej części obszaru. W 2019 r w trakcie prac terenowych związanych z uzupełnieniem stanu wiedzy nie odnaleziono osobników gatunku w tych miejscach, jednak nie wykluczono możliwości istnienia stanowisk. Brak stwierdzenia sasanki otwartej mógł być spowodowany różnymi czynnikami tj. brakiem pojawienia się pędów nadziemnych w danym sezonie wegetacyjnym lub ich zgryzieniem przez sarny i jelenie. Przyczyną braku stwierdzenia sasanki mogło być również jej mechaniczne zniszczenie w trakcie przeprowadzonych prac leśnych - w zasięgu siedliska prowadzona była trzebież. Na terenie obszaru Natura 2000, w dalszym ciągu występują siedliska sasanki otwartej w niewielkich płatach subkontynentalnego boru świeżego *Peucedano-Pinetum*. Z uwagi na jego skrajnie małą liczebność w trakcie tworzenia obszaru tj. znacznie poniżej 0,5% w skali populacji krajowej zawnioskowano o usunięcie z przedmiotów ochrony i nadanie oceny D – populacja nieznacząca.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	B02.02		i
M	J02.01		i

M	E02.02		o
L	B		i
M	K02.04		i
M	X		b
M	E01		o
L	A01		i
L	D01.01		i
M	G02		i
M	E03		i
L	C01.01.01		i
M	K02.03		o
M	G02.04		i
M	G01.03		i
L	K02.03		i
Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	X		b
L	D01.01		i

Poziom: H = wysoki, M = sredni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednoczesne.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ	[%]	
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj	0
	związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
Inna publiczna	0	
Własność łączna lub współwłasność	0	
Prywatna	0	
Nieznana	100	
Suma	100	

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

1. Anonymus. - Kartoteka Faunistyczna Towarzystwa Badań i Ochrony Przyrody. TBOP, Kielce. 2. Bróz E. 1990 Lista wymierających i zagrożonych gatunków roślin naczyniowych Krainy Świętokrzyskiej. Rocznik Świętokrzyski. 17 97-105;3. Bróz E., Durczak K. 1978 Interesujące oraz rzadkie gatunki roślin naczyniowych z zachodniej części Pasma Kadzielniańskiego w Górach Świętokrzyskich. Studia Kieleckie 2/18;4. Bróz E., Maciejczak B. 1991 Niektóre nowe oraz rzadkie i zagrożone gatunki roślin naczyniowych we florze miasta i strefy podmiejskiej Kielc. Fragm. Flor. Geobot. 171-179 36(1);5. Bróz E., Przemyski A. 1981 Chronione oraz rzadsze elementy flory naczyniowej Krainy Świętokrzyskiej. Stud. Kiel. 4 (32) 141-160; 6. Bróz E., Przemyski A. 1983 Nowe stanowiska rzadkich gatunków roślin naczyniowych z lasów Wyżyny Środkowomalopolskiej. Fragm. Flor. et Geobot. 29(1) 19-30; 7. Garus R. 2003 Znakowane szlaki piesze Województwa Świętokrzyskiego. Agencja JP, Kielce.;8. Grzegolec A. 2004 Fauna Doliny Bobrzy. Kulon 9 39-56; 9.

Ichniowska-Korpula B. - Dynamika zmian występowania płazów (Amphibia) i gadów (Reptilia) w środowisku przyrodniczym Kielc, w tym w dolinach rzek i ich sąsiedztwie. Instytut Biologii Akademii Świętokrzyskiej im. Jana Kochanowskiego w Kielcach;10. Klich M. 2019. Uzupełnienie stanu wiedzy o gatunku 1096 minóg strumieniowy *Lampetra planeri* w obszarze Natura 2000 Dolina Bobrzy PLH260014. Tarnów;11. Klich M. 2019. Uzupełnienie stanu wiedzy o gatunku 1149 koza *Cobitis taenia* w obszarze Natura 2000 Dolina Bobrzy PLH260014. Tarnów; 12. Kutera D. Kopczyński M. Hłopaś W. 2021. Ekspertyza siedliskowa z elementami fitosocjologicznymi w obszarze Natura 2000 Dolina Bobrzy PLH 260014. BULiGL Oddział w Radomiu;13. Łazarski G. Podgórska M. Bróż E. 2018. Sasanki obszaru Natura 2000 Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie i terenów przyległych – rozmieszczenie, stan zachowania i perspektywy ochrony. *Chrońmy Przyrodę Ojczystą*;14. Maciejczak B. 1995 Szata roślinna Karczówki i przyległych wzgórz. W: J. L. Olszewski (red.). Karczówka. Wyd. KTN 107-117; 15. Maciejczak B., Bróż E. 1987 Analiza flory roślin naczyniowych doliny Silnicy na obszarze miasta oraz strefy podmiejskiej Kielc. *Studia Kiel.* 4/56 35-62; 16. Nowak M., Popek W. (red.). 2011. Raport z badań monitoringowych ryb, minogów i raków występujących w rzekach miasta Kielce wykonanych na zlecenie Urzędu Miasta w Kielcach. UM Kielce;17. Penczak T. 1971 Materiały do znajomości ichtiofauny dorzecza Nidy. *Zesz. Nauk. Uniw. Łódz. ser. 2*, 44 53-84;18. Przemyski A. (red.). 2011. Projekt Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Dolina Bobrzy PLH260014 w województwie świętokrzyskim; 19. Przemyski A. (red.). ver. z 2014. Projekt Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Dolina Bobrzy PLH260014 w województwie świętokrzyskim zweryfikowany w trakcie uzupełnienia danych dot. projektu polanu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Dolina Bobrzy PLH260014 na Platformie Informacyjno-Komunikacyjnej;20. Przemyski A. (red.). 2020. Inwentaryzacja przyrodnicza traszki grzebieniastej *Triturus cristatus* (kod 1166) w obszarze Natura 2000 Dolina Bobrzy PLH260014. Kielce;21. Przemyski A. (red.). 2020. Inwentaryzacja przyrodnicza trzepli zielonej *Ophiogomphus cecilia* (kod 1037) w obszarze Natura 2000 Dolina Bobrzy PLH260014. Kielce;22. Przemyski A. (red.). 2020. Inwentaryzacja przyrodnicza wydry *Lutra lutra* (kod 1355) w obszarze Natura 2000 Dolina Bobrzy PLH260014. Kielce;23. Przemyski A. (red.). 2019. Inwentaryzacja siedliska przyrodniczego 3260 – Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników *Ranunculon fluitantis* w obszarze Natura 2000 Dolina Bobrzy PLH260014;24. Ruszczyńska J. Święczkowska J. 2018. Inwentaryzacja roślin w obszarach Natura 2000: Dolina Bobrzy, Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie, Ostoja Szaniecko-Solecka, Krzemionki Opatowskie; Część IV – Inwentaryzacja 4068 dzwonecznika wonnego *Adenophora liliifolia* (L.) Besser w granicach obszaru Natura 2000 Dolina Bobrzy PLH260014; UWM Olsztyn;25. Ruszczyńska J. 2019. Inwentaryzacja siedliska przyrodniczych – siedlisk leśnych w obszarach Natura: Dolina Krasnej, Dolina Bobrzy, Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie, Ostoja Przedborska, Dolina Czarnej, Ostoja Szaniecko-Solecka, Lasy Cisowsko-Orłowińskie - Inwentaryzacja siedliska przyrodniczego 9170 Grąd Środkowoeuropejski i Subkontynentalny (*Galio-Carpinetum* i *Tilio-Carpinetum*) w granicach obszaru Natura 2000 Dolina Bobrzy PLH260014; UWM Olsztyn;26. Ruszczyńska J. 2019. Inwentaryzacja siedliska przyrodniczych – siedlisk leśnych w obszarach Natura: Dolina Krasnej, Dolina Bobrzy, Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie, Ostoja Przedborska, Dolina Czarnej, Ostoja Szaniecko-Solecka, Lasy Cisowsko-Orłowińskie - Inwentaryzacja siedliska przyrodniczego 9110 Ciepłolubne dąbrowy *Quercetalia Robori-Petraeae* w granicach obszaru Natura 2000 Dolina Bobrzy PLH260014; UWM Olsztyn;27. Święczkowska J., Ruszczyńska J. 2018. Inwentaryzacja roślin w obszarach Natura 2000: Dolina Bobrzy, Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie, Ostoja Szaniecko-Solecka, Krzemionki Opatowskie; Część I – Inwentaryzacja 1477 sasanki otwartej *Pulsatilla patens* w granicach obszaru Natura 2000 Dolina Bobrzy PLH260014; UWM Olsztyn;28. Święczkowska J. 2019. Inwentaryzacja siedlisk przyrodniczych - siedliska łąkowe w obszarach Natura 2000: Dolina Bobrzy, Ostoja Przedborska, Ostoja Szaniecko - Solecka, Lasy Cisowsko – Orłowińskie, Ostoja Kozubowska – Inwentaryzacja siedliska 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*) w granicach obszaru Natura 2000 Dolina Bobrzy PLH260014; UWM Olsztyn;29. Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem obszarów ochrony siedlisk Natura 2000; Karty obserwacji gatunku dzwonecznik wonny z 2013 i 2018 r.

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

[Powrót](#)

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]

PL04	81.95	PL03	30.33

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL04	Podkielecki Obszar Chronionego Krajobrazu	*	18.16
PL04	Suchedniowsko-Oblęgorski	*	21.24
PL04	Kielecki	*	42.56
PL03	Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy	*	30.33

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

[Powrót](#)

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Kielcach
Adres:	Polska Szymanowskiego 6 25-361 Kielce
Adres e-mail:	sekretariat@rdos.kielce.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☒	Tak	Nazwa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 18 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Bobrzy PLH260014 Link: http://edziennik.kielce.uw.gov.pl/legalact/2014/1415/ Nazwa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 25 listopada 2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Bobrzy PLH260014 Link: http://edziennik.kielce.uw.gov.pl/legalact/2014/3282/
☐	Nie, ale jest w przygotowaniu	
☐	Nie	

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH260014

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

Tak Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)
